

Militārās disciplināratbildības likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir nodrošināt karavīru un zemessargu militāro disciplīnu un noteikt militārās disciplīnas pārkāpumu savlaicīgu, pilnīgu, vispusīgu un objektīvu izmeklēšanu, taisnīga lēmuma pieņemšanu, kā arī militārās disciplīnas pārkāpumu cēloņu un seku noskaidrošanu un novēršanu miera laikā un kara un izņēmuma stāvokļa laikā.

2. pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka militārās disciplīnas nodrošināšanu, karavīru un zemessargu disciplināratbildības pamatu un tiem piemērojamos disciplinārsodus, kā arī kārtību, kādā izskatāmi jautājumi par karavīru un zemessargu saukšanu pie disciplināratbildības.

(2) Šis likums attiecas uz:

- 1) aktīvā dienesta karavīriem;
- 2) zemessargiem.

3. pants. Karavīru un zemessargu atbildība un tās īpatnības

(1) Karavīrs vai zemessargs, kas pārkāpis normatīvos aktus vai komandiera (priekšnieka) pavēlē vai rīkojumā noteiktās dienesta prasības, neatkarīgi no dienesta pakāpes un amata saucams pie disciplinārās, administratīvās vai kriminālatbildības, kā arī ir materiāli atbildīgs par nodarīto zaudējumu (kaitējumu).

(2) Pie disciplinārās atbildības karavīru un zemessargu sauc šajā likumā noteiktajā kārtībā. Administratīvā soda uzlikšana vai kriminālsoda piespriešana, kā arī zaudējuma (kaitējuma) atlīdzināšana neizslēdz karavīra un zemessarga disciplināratbildību.

(3) Pie disciplinārās atbildības karavīru un zemessargu sauc arī par administratīvo pārkāpumu, ko karavīrs vai zemessargs izdarījis saistībā ar dienesta pienākumu pildīšanu. Par administratīvo pārkāpumu, kas izdarīts ārpus dienesta pienākumu pildīšanas, karavīru un zemessargu sauc pie administratīvās atbildības uz vispārīgiem pamatiem.

(4) Administratīvā pārkāpuma saistību ar dienesta pienākumu pildīšanas apstākļiem izvērtē Nacionālo bruņoto spēku komandieris vai viņa pilnvarots

komandieris (priekšnieks), ne vēlāk kā divu nedēļu laikā sniedzot rakstveida atzinumu kompetentajai valsts institūcijai vai tās amatpersonai, kas konstatējusi administratīvā pārkāpuma faktu.

(5) Karavīra vai zemessarga saukšana pie disciplināratbildības neizslēdz karavīra vai zemessarga civiltiesisko atbildību, administratīvo atbildību vai kriminālatbildību.

4. pants. Militārā disciplīna un tās ievērošana

(1) Militārā disciplīna ir normatīvajos aktos un ar komandiera (priekšnieka) pavēlēm noteiktās kārtības ievērošana militārā dienesta izpildē un dienesta Latvijas Republikas Zemessardzē (turpmāk – Zemessardze) izpildē.

(2) Katrs karavīrs un zemessargs ievēro militāro disciplīnu un nepieļauj tās pārkāpumus. Par militārās disciplīnas ievērošanu katrs karavīrs un zemessargs atbild personiski.

(3) Katra karavīra un zemessarga pienākums ir ar cieņu izturēties pret komandieri (priekšnieku) un jebkuru karavīru un zemessargu gan dienestā, gan ārpus tā, bet katra komandiera (priekšnieka) pienākums – izturēties ar cieņu un godu pret padotajiem.

(4) Ja karavīrs noteiktajā kārtībā pilda militāro dienestu citā valstī vai zemessargs noteiktajā kārtībā pilda Zemessardzes uzdevumus citā valstī, viņš ciena un ievēro attiecīgās valsts likumus, sabiedriskās kārtības un pieklājības normas.

5. pants. Militārās disciplīnas nodrošināšana

(1) Katra komandiera (priekšnieka) pienākums ir nodrošināt militāro disciplīnu un dienesta kārtību pakļautajā vienībā (apakšvienībā), veicināt centību un priekšzīmīgu uzvedību, piešķirot apbalvojumus, kā arī taisnīgi sodīt par militārās disciplīnas pārkāpumiem.

(2) Lai nodrošinātu militāro disciplīnu, komandieris (priekšnieks):

1) ir paraugs padotajiem morālo normu un militārās disciplīnas ievērošanā un dienesta pienākumu nevainojamā pildīšanā;

2) pastāvīgi kontrolē kaujas gatavību un militāro disciplīnu pakļautajās vienībās (apakšvienībās);

3) noskaidro militārās disciplīnas pārkāpuma iemeslus un apstākļus, kā arī trūkumus dienesta organizācijā, kas varētu būt par cēloni militārās disciplīnas pārkāpumiem, un veic pasākumus trūkumu novēršanai;

4) izmanto šajā likumā, Militārā dienesta iekārtas reglamentā un citos tiesību aktos noteiktās tiesības un pienākumus, lai panāktu padotā karavīra un zemessarga paklausību;

(3) Ja karavīrs un zemessargs nepakļaujas vai pretojas militārai disciplīnai vai traucē dienesta kārtību, komandieris (priekšnieks), izmanto šajā likumā, Militārā dienesta iekārtas reglamentā un citos tiesību aktos noteiktās tiesības un pienākumus, lai panāktu padotā karavīra un zemessarga paklausību.

(4) Ja starp karavīriem vai zemessargiem nav savstarpēju dienesta attiecību un augstākas dienesta pakāpes karavīra vai zemessarga klātbūtnē karavīrs vai zemessargs pārkāpj noteikto dienesta kārtību un militāro disciplīnu, kā arī neievēro militāro pieklājību vai sabiedrisko kārtību, augstākas dienesta pakāpes karavīrs vai zemessargs brīdina pārkāpēju. Ja pārkāpējs brīdinājumu neievēro, augstākas dienesta pakāpes karavīrs vai zemessargs veic nepieciešamos pasākumus pārkāpuma novēršanai un ziņo Militārajai policijai.

(5) Ja komandieris (priekšnieks) nav izpildījis pienākumus militārās disciplīnas un dienesta kārtības nodrošināšanai, viņu sauc pie atbildības šajā likumā noteiktajā kārtībā.

II nodaļa

Militārās disciplīnas pārkāpumi un disciplināratbildība

6. pants. Militārās disciplīnas pārkāpums

(1) Par militārās disciplīnas pārkāpumu atzīstama karavīra vai zemessarga rīcība (darbība vai bezdarbība), kas izdarīta, ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības pārkāpjot normatīvos aktus, militāros reglamentus, komandiera (priekšnieka) pavēles, rīkojumus vai norādījumus.

(2) Par militārās disciplīnas pārkāpumu atzīstama arī karavīra vai zemessarga rīcība (darbība vai bezdarbība), kas nav saistīta ar dienesta izpildi, bet kas diskreditē Nacionālos bruņotos spēkus vai iestādi, kurā karavīrs vai zemessargs pilda dienesta pienākumus un mazina uzticību valsts pārvaldei.

(3) Par militārās disciplīnas pārkāpumu atzīstama arī karavīra vai zemessarga rīcība (darbība vai bezdarbība), ar kuru radītas nelabvēlīgas sekas trauksmes cēlējam vai viņa radniekam - fiziskai personai.

7. pants. Izņēmumi saukšanai pie disciplināratbildības

(1) Par militārās disciplīnas pārkāpumu nav uzskatāma karavīra vai zemessarga rīcība, kas atbilst šā likuma 6. pantā minētajai rīcībai, bet ir izdarīta nepieciešamās aizstāvēšanās gadījumā, galējās nepieciešamības gadījumā, kā arī aiz pārliecības, ka, izpildot komandiera (priekšnieka) pavēli (rīkojumu), karavīrs vai zemessargs izdarītu normatīvā akta pārkāpumu.

(2) Nepieciešamā aizstāvēšanās ir karavīra vai zemessarga rīcība, lai novērstu militārās disciplīnas pārkāpumu vai aizsargātu no bīstama apdraudējuma valsts iekārtu un sabiedrisko kārtību vai savas vai citas personas tiesības, nodarot apdraudētajam kaitējumu, bet nepārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas, ja pārkāpumu vai apdraudējumu nav bijis iespējams novērst ar citiem līdzekļiem. Par nepieciešamās aizstāvēšanās robežu pārkāpšanu atzīstama acīmredzama aizsardzības nesamērība ar apdraudējuma raksturu un bīstamību, kā dēļ tiek radīts kaitējums, kas nav bijis nepieciešams, lai novērstu vai atvairītu apdraudējumu.

(3) Galējā nepieciešamība ir karavīra vai zemessarga rīcība, lai novērstu kaitējumu valsts un sabiedrības interesēm, karavīram, zemessargam vai citām personām, ja šo kaitējumu nav bijis iespējams novērst ar citiem līdzekļiem un ja nodarītais kaitējums ir mazāks nekā novērtais.

(4) Pie disciplināratbildības nav saucams karavīrs vai zemessargs, kurš rīkojies, lai sasniegtu sabiedrībai nozīmīgu mērķi, ko nebija iespējams sasniegt citā veidā. Profesionālais risks ir attaisnojams, ja karavīrs vai zemessargs, kas pieļāvis to, ir darījis visu, lai novērstu kaitējumu tiesiski aizsargātām interesēm.

8. pants. Patiesības noskaidrošana un pierādīšanas pienākums

(1) Visos gadījumos augstākas dienesta pakāpes karavīrs vai zemessargs, vai augstākā amatā esošs karavīrs vai zemessargs, vai cita aizsardzības nozares amatpersona, kas konstatē karavīra vai zemessarga pārkāpumu, par to nekavējoties ziņo komandierim (priekšniekam), kas tiesīgs pieņemt lēmumu par šī karavīra vai zemessarga saukšanu pie disciplināratbildības.

(2) Nevienam nevar atzīt par vainīgu militārās disciplīnas pārkāpuma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Izskatot militārās disciplīnas pārkāpumus, komandieriem (priekšniekiem) ir pienākums vispusīgi noskaidrot lietas apstākļus, konstatēt militārās disciplīnas pārkāpuma esamību vai neesamību, apzināt tā sekas, noskaidrot militārās disciplīnas pārkāpuma izdarīšanā vainīgo, kā arī citus apstākļus, kuriem ir nozīme lietas izskatīšanā.

(4) Karavīram un zemessargam ir pienākums piedalīties militārās disciplīnas pārkāpuma izskatīšanā, lai tiktu noskaidroti ar to saistītie apstākļi. Karavīram, zemessargam, cietušajam, kā arī jebkurai citai amatpersonai ir pienākums pēc komandiera (priekšnieka) vai dienesta izmeklēšanas veicēja pieprasījuma sniegt paskaidrojumu. Ja uzaicinātā persona nevar ierasties vai iesniegt paskaidrojumu pieprasījumā norādītajā laikā, tās pienākums ir paziņot par to komandierim (priekšniekam) vai dienesta izmeklēšanas veicējam.

9. pants. Vainas forma

(1) Par vainīgu militārās disciplīnas pārkāpuma izdarīšanā atzīstams karavīrs un zemessargs, kas pārkāpumu izdarījis ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības.

(2) Militārās disciplīnas pārkāpums atzīstams par izdarītu ar nodomu (tīši), ja karavīrs vai zemessargs, kas to izdarījis, ir paredzējis pārkāpuma sekas un vēlējis tās vai arī nav vēlējis, tomēr apzināti pieļāvis to iestāšanos.

(3) Militārās disciplīnas pārkāpums atzīstams par izdarītu aiz neuzmanības, ja karavīrs vai zemessargs, kas to izdarījis, ir paredzējis pārkāpuma seku iespēju, tomēr vieglprātīgi paļāvies, ka tās varēs novērst, vai nav paredzējis pārkāpuma seku iespēju, kaut gan pēc pārkāpuma konkrētajiem apstākļiem viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt.

10. pants. Apstākļi, kas mīkstina disciplināratbildību

(1) Atbildību par militārās disciplīnas pārkāpumu mīkstina šādi apstākļi:

- 1) pārkāpējs vaļširdīgi atzinies un nožēlojis izdarīto;
 - 2) pārkāpējs novērsis izdarītā militārās disciplīnas pārkāpuma kaitīgās sekas, labprātīgi atlīdzinājis nodarīto zaudējumu vai novērsis radīto kaitējumu;
 - 3) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts smagu personīgu vai ģimenes apstākļu dēļ vai stipra psihiska uzbudinājuma ietekmē;
 - 4) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts vardarbības iespaidā;
 - 5) pārkāpējs sniedz būtisku palīdzību cita militārās disciplīnas pārkāpuma atklāšanā.
- (2) Par atbildību mīkstinošiem apstākļiem var atzīt arī citus apstākļus, kas šajā likumā nav minēti.

11. pants. Apstākļi, kas pastiprina disciplināratbildību

Atbildību par militārās disciplīnas pārkāpumu pastiprina šādi apstākļi:

- 1) militārās disciplīnas pārkāpums nav pārtraukts, un nav ievērota komandiera (priekšnieka) vai citu karavīru un zemessargu prasība to izbeigt;
- 2) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts atkārtoti, īpaši, ja militārās disciplīnas pārkāpums, par kuru karavīrs un zemessargs jau bijis disciplināri vai administratīvi sodīts, izdarīts atkārtoti triju mēnešu laikā vai ja agrāk jau izdarīti vairāki citi militārās disciplīnas pārkāpumi;
- 3) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts alkohola, narkotisko, psihotropo vai citu preibinošo vielu ietekmē;
- 4) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts personu grupā;

5) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts, pildot kaujas vai speciālo uzdevumu, sardzē (apsardzē) vai dežūras laikā;

6) militārās disciplīnas pārkāpumu izdarīts savtīgos nolūkos, mantkāriģu vai zemisku tieksmju dēļ;

7) militārās disciplīnas pārkāpuma dēļ radušies nopietni militārās vai sabiedriskās kārtības traucējumi, valstij vai personai nodarīts būtisks mantisks zaudējums vai būtisks kaitējums, vai iestājušās citas smagas sekas;

8) militārās disciplīnas pārkāpums izdarīts pret nepilngadīģo, sievieti grūtniecības stāvoklī, vai personu, kas atrodas bezpalīdzības stāvoklī, kā arī izmantoģot cietušās personas dienesta, materiālo vai citu atkarģbu no pārkāpģja;

9) militārās disciplīnas pārkāpums saistģts ar cietušās personas cieņas un goda aizskarģšanu;

10) karavģrs vai zemessargs izdarģjis tģdu militārās disciplģnas pārkāpumu, par kuru pģdģjģ gada laikā tam jau ir izteikts aizrģdģjums;

11) militārās disciplģnas pārkāpums izdarģts, piedalģties ārkģrtģjas situģcijas vai dabas katastrofas seku likvidģšanas darģos, kā arī kara un izņģmuma stāvokģļa laikā.

12. pants Bģtģisks mantģisks zaudģjums un bģtģisks kaitģjums

(1) Ja militārās disciplģnas pārkāpuma dēģ ir radģts mantģisks zaudģjums, kura apmģrs militārās disciplģnas pārkāpuma izdarģšanas brģdģ pģrsniedz pieģu attiecģģjģ laikposmģ valstģ noteģto minimģlo mģneģa darģa algu sumģu, tas uzskatģms par bģtģsku mantģsku zaudģjumu.

(2) Ja militārās disciplģnas pārkāpuma dēģ ir nodarģts personģisks kaitģjums, ko nav iespģjams novģrst, novģrģģot attiecģģģ militģrģ disciplģnas pārkāpuma tieģģas sekas, tas uzskatģms par bģtģsku personģsku kaitģjumu.

(3) Ja militārās disciplģnas pārkāpuma dēģ ir radģts kaitģjums svarģģģm valģstģ vai sabiedrģbas interesģm un řo kaitģjumu nav iespģjams novģrst, novģrģģot attiecģģģ militģrģ disciplģnas pārkāpuma sekas, tas uzskatģms par bģtģsku kaitģjumu valģstģj.

III nodaģla

Disciplģnģrsodi un disciplģnģrģs varas tiesģbas

13. pants. Disciplģnģrsoda jģdziens un mģrķģs

(1) Disciplģnģrsods ir piespģdu lģdzeģklģs, ko karavģram vai zemessargam, kas izdarģjis militģrģ disciplģnas pārkāpumu, uzlieģ řajģ likumģ noteģktģjģ kģrtģbģ.

(2) Disciplinārsodu uzliek, lai sodītu vainīgo karavīru vai zemessargu par izdarīto militārās disciplīnas pārkāpumu, kā arī lai audzinātu un panāktu, ka vainīgais, kā arī citi karavīri un zemessargi ievēro militāro disciplīnu un atturas no jaunu militārās disciplīnas pārkāpumu izdarīšanas. Disciplinārsoda mērķis nav pazemot karavīra vai zemessarga cieņu.

14. pants. Disciplinārsodu veidi

(1) Par militārās disciplīnas pārkāpumu karavīram var piemērot šādus disciplinārsodus:

- 1) rājiens – kareivju, instruktoru un virsnieku sastāvam;
- 2) ārpuskārtas norīkojums līdz trim reizēm – kareivju sastāvam;
- 3) ierobežojums atstāt dienesta vietu līdz 15 diennaktīm – kareivju sastāvam;
- 4) stingrā uzraudzība līdz 15 diennaktīm – kareivju un instruktoru (izņemot augstāko instruktoru) sastāvam;
- 5) brīdinājums par neatbilstību ieņemamajam amatam - kareivju, instruktoru un virsnieku sastāvam;
- 6) mēneša algas samazināšana līdz 20 procentiem uz laiku, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem - kareivju, instruktoru un virsnieku sastāvam;
- 7) pazemināšana amatā - kareivju, instruktoru un virsnieku sastāvam;
- 8) miera laikā - atvaļināšana no aktīvā dienesta pirms noteiktā laika - kareivju, instruktoru un virsnieku sastāvam.

(2) Par militārās disciplīnas pārkāpumu zemessargu, instruktoru un virsnieku sastāva zemessargiem var piemērot šādus disciplinārsodus:

- 1) rājiens;
- 2) brīdinājums par neatbilstību ieņemamajam amatam;
- 3) pazemināšana amatā;
- 4) kompensācijas vai mēnešalgas samazināšana līdz 20 procentiem uz laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus;
- 5) miera laikā - izslēgšana no Zemessardzes.

(3) Par militārās disciplīnas pārkāpumu starptautisko operāciju laikā zemessargiem piemērojami karavīram noteiktie disciplinārsodi.

15. pants. Aizrādījums

AiMlik_041219_Militārās disciplināratbildības likums

(1) Ja karavīrs vai zemessargs izdarījis militārās disciplīnas pārkāpumu, bet šis pārkāpums ir mazsvarīgs vai nav radījis nelabvēlīgas sekas, komandieris (priekšnieks) karavīram vai zemessargam var izteikt aizrādījumu, nepiemērojot disciplinārsodu. Pirms aizrādījuma izteikšanas karavīram vai zemessargam pieprasa paskaidrojumu.

(2) Aizrādījumu izsaka rakstveidā, norādot militārās disciplīnas pārkāpuma būtību, un informē par to karavīru vai zemessargu, kuram tiek izteikts aizrādījums. Tā dokumenta kopiju, kurā rakstveidā izteikts aizrādījums, pievieno karavīra vai zemessarga personas lietai.

(3) Aizrādījums nav disciplinārsods.

16. pants. Disciplinārās varas principi un tiesības uzlikt disciplinārsodus

(1) Disciplinārās varas tiesības pieder karavīra vai zemessarga tiešajam komandierim (priekšniekam) un augstākiem komandieriem (priekšniekiem), ieskaitot aizsardzības ministru.

(2) Augstākam komandierim (priekšniekam) ir visas zemāku komandieru (priekšnieku) disciplinārās varas tiesības.

(3) Komandieru (priekšnieku) disciplinārās varas tiesību pielīdzināšanu Nacionālo bruņoto spēku vienību štatos noteiktajiem amatiem, kā arī komandieru (priekšnieku) tiesības uzlikt disciplinārsodus, nosaka aizsardzības ministrs.

(4) Aizsardzības ministram papildus Nacionālo bruņoto spēku komandiera disciplinārajai varai ir tiesības:

4.1. izteikt brīdinājumu par neatbilstību ieņemamajam amatam Nacionālo bruņoto spēku regulāro spēku veidu vienību komandieriem, Zemessardzes komandierim, Nacionālo bruņoto spēku Apvienotā štāba priekšniekam un tiem pielīdzinātam komandierim (priekšniekam);

4.2. pazemināt amatā virsnieku, kuru tikai viņam ir tiesības iecelt amatā;

4.3. atvaļināt no aktīvā dienesta pirms noteiktā laika un izslēgt no Zemessardzes virsnieku, kuru viņam ir tiesības iecelt amatā.

(5) Amata pagaidu izpildītājam ir tiesības izmantot attiecīgajam amatam noteiktās disciplinārās varas tiesības.

(6) Ja dažādas vienības (apakšvienības) vai to karavīri vai zemessargi kopīgi pilda dienesta pienākumus, kā arī ja vienības (apakšvienības) vai to karavīri vai zemessargi, pildot dienesta pienākumus, nejauši sastopas, augstākā komandiera (priekšnieka) disciplinārā vara pilnā apjomā attiecas arī uz pārējo vienību (apakšvienību) karavīriem vai zemessargiem.

(7) Kara laikā Nacionālo bruņoto spēku virspavēlniekam ir visa šajā likumā un aizsardzības ministra noteikumos noteiktā disciplinārā vara pār visiem karavīriem un zemessargiem. Viņam nav tiesību pazemināt amatā savus vietniekus, Nacionālo bruņoto spēku komandieri, komandiera vietnieku, štāba priekšnieku un Nacionālo bruņoto spēku regulāro spēku veidu vienību komandierus un Zemessardzes komandieri.

(8) Par disciplinārās varas pārsniegšanu komandieri (priekšnieku) soda disciplināri, bet, ja stāvoklis ir izmantots ļaunprātīgi, komandieri (priekšnieku) var saukt pie kriminālatbildības.

17. pants. Karavīra vai zemessarga aizturēšana

(1) Karavīru vai zemessargu aiztur un nogādā (nosūta) uz dienesta vietu, ja viņš:

- 1) atrodas alkohola, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošo vielu ietekmē;
- 2) agresīvi uzvedas vai pārkāpj sabiedrisko kārtību, un tādējādi ar savu uzvedību var nodarīt kaitējumu citu personu dzīvībai (veselībai) vai radīt būtiskus mantiskus zaudējumus;
- 3) ir karavīra formas tērpā bez karavīra vai zemessarga statusu apliecinoša dokumenta;
- 4) pārkāpj karavīra formas tērpa valkāšanas noteikumus un atsakās izpildīt komandiera (priekšnieka), augstākas dienesta pakāpes karavīra vai zemessarga, patruļdienesta vai Militārās policijas prasības novērst pārkāpumu;
- 5) ir izdarījis pārkāpumu ar noziedzīga nodarījuma pazīmēm.

(2) Aizturēt karavīru vai zemessargu par pārkāpumu ir tiesīgs tikai tāds karavīrs vai zemessargs, kura dienesta pakāpe ir augstāka par pārkāpēja dienesta pakāpi. Zemākā dienesta pakāpē (amatā) esošais karavīrs vai zemessargs par konstatēto augstākā dienesta pakāpē (amatā) esošā karavīra vai zemessarga pārkāpumu nekavējoties ziņo Militārajai policijai.

(3) Karavīru vai zemessargu par militārās disciplīnas pārkāpumu var aizturēt ne ilgāk par trijām stundām.

IV. nodaļa Militārās disciplīnas pārkāpumu izskatīšana un disciplinārsodu uzlikšana

18. pants. Militārās disciplīnas pārkāpumu izskatīšana

(1) Militārās disciplīnas pārkāpuma izskatīšanas mērķis ir noskaidrot pārkāpuma izdarīšanas apstākļus un tā raksturu, pārkāpumā iesaistītās personas, AiMlik_041219_Militārās disciplināratbildības likums

pārkāpumā iesaistītās personas vainu, kā arī disciplināratbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus. Izskatīšanai jābūt neitrālai un objektīvai, ietverot visu informāciju (pozitīvu un negatīvu) par pārkāpumu un pārkāpēju.

(2) Militārās disciplīnas pārkāpumus izskata komandieris (priekšnieks).

(3) Ja komandieris (priekšnieks) konstatē militārās disciplīnas pārkāpumu vai saņem informāciju par to, viņš nekavējoties noskaidro lietas būtību. Komandieris (priekšnieks) pārliecinās par pakļautā karavīra vai zemessarga vainu, noskaidro militārās disciplīnas pārkāpuma apstākļus un pieprasa tā karavīra vai zemessarga paskaidrojumu, kurš ir izdarījis disciplīnas pārkāpumu.

(4) Izskatot militārās disciplīnas pārkāpumus, var veikt dienesta izmeklēšanu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(5) Komandieris (priekšnieks) pēc dienesta izmeklēšanas atzinuma saņemšanas un pirms disciplinārsoda uzlikšanas rakstiski informē karavīru vai zemessargu par viņa tiesībām iepazīties ar militārās disciplīnas pārkāpuma izskatīšanas materiāliem (tai skaitā viņa vainas pierādījumiem) un tiesībām sniegt paskaidrojumus un pierādījumus sevis aizstāvēšanai vai atbildības mīkstināšanai.

19. pants. Dienesta izmeklēšana

(1) Komandieris (priekšnieks) dienesta izmeklēšanu var veikt pats vai uzdot to veikt sev padotai amatpersonai vai komisijai (turpmāk – izmeklēšanas veicējs), nosakot dienesta izmeklēšanas atzinuma iesniegšanas termiņu. Veikt dienesta izmeklēšanu uzdod ar rakstisku pavēli.

(2) Izmeklēšanas veicējs pavēlē doto uzdevumu izpildē ir tieši pakļauts komandierim (priekšniekam), kurš izdevis pavēli par dienesta izmeklēšanu, un dienesta izmeklēšanā par noskaidrojamiem apstākļiem viņam ir šā panta pirmajā daļā minētā komandiera tiesības.

(3) Izmeklēšanas veicējs atzinuma sniegšanai var pieaicināt speciālistu, ja objektīvas izmeklēšanas nodrošināšanai nepieciešamas speciālas zināšanas atsevišķā darbības jomā vai specialitātē.

(4) Ja izmeklēšanas veicējs ir tieši vai netieši ieinteresēts dienesta izmeklēšanas iznākumā vai pastāv citi apstākļi, kas liedz veikt dienesta izmeklēšanu, viņam ir pienākums iesniegt pamatotu ziņojumu komandierim (priekšniekam), kurš izdevis šā panta pirmajā daļā minēto pavēli. Ziņojuma iesniegšana neatbrīvo izmeklēšanas veicēju no pienākuma veikt dienesta izmeklēšanu.

(5) Pēc šā panta ceturtajā daļā minētā ziņojuma izvērtēšanas, kā arī gadījumā, ja komandieris (priekšnieks) dienesta izmeklēšanu veic pats, komandieris (priekšnieks) var:

1) noteikt citu izmeklēšanas veicēju vai papildu izmeklēšanas veicēju;

2) iesniegt pamatotu ziņojumu augstākam komandierim (priekšniekam).

20. pants. Dienesta izmeklēšanas atzinums

(1) Dienesta izmeklēšanas atzinumu veido:

1) ievaddaļa, kurā norāda:

a) komandiera – šā likuma 19. panta pirmajā daļā minētās pavēles izdevēja – apstiprinājuma uzrakstu, amata nosaukumu, dienesta pakāpi, vārdu, uzvārdu, parakstīšanas vietu un datumu (ja komandieris (priekšnieks) dienesta izmeklēšanu veic pats, šo informāciju nenorāda);

b) dienesta izmeklēšanas atzinuma sastādīšanas vietu un datumu;

c) izmeklēšanas veicēju, pavēli, ar kuru saskaņā tas darbojas, un pavēlē doto uzdevumu;

2) konstatējošā daļa, kurā norāda:

a) pārkāpuma izdarīšanas laiku, vietu, veidu un citus apstākļus;

b) pārkāpuma būtību un tā izklāstu hronoloģiskā secībā;

c) paskaidrojumu, argumentu un pierādījumu izklāstu un analīzi;

d) pārkāpumu izdarījušā karavīra vai zemessarga īpašības, aktīvā dienestā un amatā pavadīto laiku, piešķirtos apbalvojumus un uzliktos disciplinārsodus, atestāciju rezultātus un jebkuru citu informāciju, kas raksturo personu;

e) pārkāpēja vainas formu;

f) ar pārkāpumu radīto zaudējumu vai kaitējumu;

g) tos normatīvos aktus un normas, kas saistītas ar pārkāpumu;

h) disciplināratbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus;

3) secinājumi, kuros norāda:

a) pārkāpuma juridisko kvalifikāciju;

b) iespējamus pasākumus pārkāpuma, tā seku, cēloņu un veicinošo apstākļu novēršanai, kā arī izmeklēšanas materiālu tālāko virzību;

4) parakstu daļa (to veido norāde uz izmeklēšanas veicēju un viņa apstiprinājuma uzraksts).

(2) Dienesta izmeklēšanas atzinumā nenorāda uzliekamo disciplinārsodu.

(3) Dienesta izmeklēšana ir pabeigta, ja šā likuma 19. panta pirmajā daļā minētais komandieris ir apstiprinājis dienesta izmeklēšanas atzinumu.

21. pants. Disciplinārsodu uzlikšana

(1) Disciplinārsodu atbilstoši savai disciplinārajai varai uzliek karavīra vai zemessarga tiešais komandieris (priekšnieks) vai augstāks komandieris (priekšnieks) atbilstoši šā likuma 16. pantā noteiktajām disciplinārās varas tiesībām. Komandieris (priekšnieks), sodot karavīrus un zemessargus, nedrīkst pārkāpt normatīvajos aktos noteiktās tiesības un pienākumus un pieļaut nepamatotu bardzību.

(2) Lēmums par disciplinārsoda uzlikšanu ir administratīvs akts.

(3) Lēmumu par karavīra vai zemessarga disciplinārsodīšanu komandieris (priekšnieks) pieņem, pamatojoties uz militārās disciplīnas pārkāpuma izskatīšanas (dienesta izmeklēšanas) rezultātiem, nosakot soda veidu.

(4) Ja tas ir ārkārtējs gadījums vai pārkāpumam ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, vienības komandieris (priekšnieks) nekavējoties par to ziņo augstākam komandierim (priekšniekam) un Militārajai policijai. Pārkāpumus, kas uzskatāmi par ārkārtējiem gadījumiem, nosaka aizsardzības ministrs.

(5) Komandieris (priekšnieks) lēmumu par disciplinārsoda uzlikšanu noformē rakstiskā pavēlē. Pavēlē par disciplinārsoda uzlikšanu norāda pārkāpuma izdarīšanas vietu, laiku, pārkāpuma būtību un piemērotās tiesību normas (norādot normatīvā akta nosaukumu un attiecīgo tiesību normu), soda veidu, kā arī disciplinārsoda apstrīdēšanas iespējas un termiņu tā apstrīdēšanai.

(6) Disciplinārsodu uzliek atbilstoši militārās disciplīnas pārkāpuma izraisīto vai iespējamo seku smagumam. Nosakot disciplinārsoda veidu un apmēru, ņem vērā pārkāpuma raksturu, apstākļus, kādos tas izdarīts, pārkāpēja līdzšinējo uzvedību, radīto zaudējumu vai kaitējumu, pārkāpēja vainas formu, piemērojamā disciplinārsoda samērīgumu ar izdarīto pārkāpumu, kā arī disciplināratbildību mīkstinošos vai pastiprinošos apstākļus.

(7) Par karavīra vai zemessarga izdarītu pārkāpumu soda tikai pārkāpuma izdarītāju, uzliekot vienu disciplinārsodu. Ja karavīri vai zemessargi pārkāpumu izdarījuši grupā, piemērojot disciplinārsodus, izvērtē katra pārkāpēja vainas pakāpi. Par katru pārkāpumu piemēro atsevišķu disciplinārsodu.

(8) Ja komandieris (priekšnieks) uzskata, ka pārkāpuma smaguma dēļ viņa disciplinārā vara karavīra vai zemessarga sodīšanai nav pietiekama, viņš lūdz augstākam komandierim (priekšniekam) sodīt pārkāpēju.

(9) Disciplinārsodu karavīram vai zemessargam uzliek ne vēlāk kā mēneša laikā, kopš komandierim (priekšniekam) kļuvis zināms par izdarīto pārkāpumu, bet, ja nepieciešama dienesta izmeklēšana, – ne vēlāk kā mēneša laikā, kopš apstiprināts

dienesta izmeklēšanas atzinums. Disciplinārsoda uzlikšanas termiņu var pagarināt [Administratīvā procesa likumā](#) noteiktajos gadījumos un kārtībā. Karavīra vai zemessarga slimošanas laiku un prombūtnes laiku citu iemeslu dēļ neieskaita disciplinārsoda uzlikšanas laikā.

(10) Disciplinārsodu neuzliek, ja no pārkāpuma izdarīšanas dienas vai pārkāpuma pabeigšanas dienas līdz tā atklāšanai pagājuši divi gadi.

22. pants. Atsevišķu disciplinārsodu uzlikšanas īpatnības

(1) Ja pārkāpēju soda ar dienesta vietas atstāšanas ierobežojumu vai stingro uzraudzību, pavēlē par disciplinārsodīšanu obligāti nosaka soda termiņu un paziņo to pārkāpējam.

(2) Par pārkāpumiem, kas izdarīti, pildot dienestu visu veidu diennakts norīkojumos (kaujas dežūrā), karavīru vai zemessargu soda pēc diennakts norīkojuma (kaujas dežūras) maiņas vai pēc atstādināšanas (nomaiņas) no diennakts norīkojuma pienākumu izpildes.

(3) Ja karavīrs vai zemessargs ir alkohola, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošo vielu ietekmē, paskaidrojumu pieprasīšanu un soda uzlikšanu atliek līdz viņa atskurbšanai. Līdz tam laikam viņu var aizturēt un, nodrošinot apsardzību, ievietot atsevišķā kazarmas telpā.

23. pants. Paziņošana par disciplinārsodu

(1) Par karavīram vai zemessargam uzlikto disciplinārsodu paziņo viņam personīgi (ar rakstisku pavēli) vai līdzīgas vai augstākas dienesta pakāpes karavīru vai zemessargu klātbūtnē.

(2) Par komandierim (priekšniekam) uzlikto disciplinārsodu aizliegts paziņot viņa padoto klātbūtnē.

(3) Sodītais karavīrs vai zemessargs par augstāka komandiera (priekšnieka) uzlikto disciplinārsodu nekavējoties ziņo savam tiešajam komandierim (priekšniekam).

(4) Komandieris (priekšnieks) par uzliktajiem disciplinārsodiem ziņo pakļautības kārtībā augstākam komandierim aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

24. pants. Lēmuma par disciplinārsoda uzlikšanu spēkā stāšanās

(1) Lēmums par disciplinārsoda uzlikšanu, izņemot šā panta otrajā daļā noteikto gadījumu, stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots pārkāpējam.

(2) Ja lēmumā par disciplinārsoda uzlikšanu paredzēts piemērot disciplinārsodu – atvaļināšana no aktīvā dienesta pirms noteiktā laika vai izslēgšana no Zemessardzes, minētais lēmums stājas spēkā tajā norādītajā termiņā.

V. nodaļa Disciplinārsodu apstrīdēšana, izpilde un to uzskaites kārtība

25. pants. Disciplinārsoda apstrīdēšana un pārsūdzēšana

(1) Disciplinārsodu karavīrs vai zemessargs var apstrīdēt Aizsardzības ministrijas Apelācijas komisijā (turpmāk – Apelācijas komisija). Apelācijas komisijas sastāvu un darba reglamentu apstiprina aizsardzības ministrs.

(2) Disciplinārsodu karavīrs vai zemessargs var apstrīdēt mēneša laikā no dienas, kad tas viņam ir paziņots, iesniedzot rakstisku iesniegumu Apelācijas komisijā.

(3) Kara un izņēmuma stāvokļa laikā disciplinārsodu karavīrs vai zemessargs var apstrīdēt Apelācijas komisijā mēneša laikā, kopš valstī beidzies normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsludinātais izņēmuma stāvoklis.

(4) Ja karavīrs vai zemessargs iesniedzis iesniegumu Apelācijas komisijā, disciplinārsoda izpilde tiek apturēta līdz Apelācijas komisijas lēmuma pieņemšanai. Uzlikto disciplinārsodu izpilda nekavējoties pēc pavēles izdošanas par disciplinārsoda uzlikšanu, ja:

1) karavīram uzlikts disciplinārsods – pazemināšana amatā vai (miera laikā) atvaļināšana no aktīvā dienesta pirms noteiktā laika;

2) zemessargam uzlikts disciplinārsods – pazemināšana amatā vai (miera laikā) izslēgšana no Zemessardzes.

(5) Apelācijas komisija izskata iesniegumu un pieņem lēmumu [Administratīvā procesa likumā](#) noteiktajā termiņā un kārtībā.

(6) Apelācijas komisija pēc militārās disciplīnas pārkāpuma izskatīšanas materiāliem novērtē uzlikto disciplinārsoda pamatotību un atbilstību izdarītajam pārkāpumam. Apelācijas komisijai ir tiesības pieprasīt informāciju, kas saistīta ar militārās disciplīnas pārkāpumu, un uzklaut personas, kuras var sniegt nepieciešamo informāciju.

(7) Apelācijas komisija ir tiesīga:

1) noraidīt iesniegumu un atstāt spēkā komandiera (priekšnieka) uzlikto disciplinārsodu;

2) apmierināt iesniegumu un pilnīgi atcelt uzlikto disciplinārsodu;

3) daļēji apmierināt iesniegumu un piemērot vieglāku disciplinārsodu par karavīram vai zemessargam uzlikto.

(8) Karavīram vai zemessargam ir tiesības [Administratīvā procesa likumā](#) noteiktajā kārtībā pārsūdzēt tiesā Apelācijas komisijas lēmumu, ja tas nepamatoti ierobežo viņa tiesības.

(9) Ja Apelācijas komisija izmanto šā panta septītās daļas 2. un 3. punktā minētās tiesības, tā vienlaikus ar lēmumu var pieņemt blakus lēmumu, kurā norāda konstatētos trūkumus un pasākumus to novēršanai.

26. pants. Disciplinārsodu izpilde

(1) Disciplinārsodu izpilda triju mēnešu laikā pēc tā uzlikšanas. Pēc minētā termiņa disciplinārsodu neizpilda, bet disciplinārsoda neizpildīšanā vainīgo amatpersonu sauc pie disciplināratbildības. Kara un izņēmuma stāvokļa laikā disciplinārsodu izpilda nekavējoties pēc tā uzlikšanas.

(2) Ja disciplinārsodu uzlicis augstāks komandieris (priekšnieks), viņš nosaka, vai rīkojumu (pavēli) par soda izpildīšanu izdos pats vai vainīgā karavīra vai zemessarga tiešais komandieris (priekšnieks).

(3) Ārpuskārtas norīkojumu karavīrs izpilda no dienesta brīvajā laikā. Šo norīkojumu var uzdot pildīt arī naktī, paredzot sodītajam četras stundas nakts atpūtai, bet tas nedrīkst ilgt trīs naktis pēc kārtas. Ārpuskārtas norīkojumu pilda papildus paredzētajiem kārtējiem norīkojumiem. Diennakts ārpuskārtas norīkojumos karavīru nedrīkst norīkot nepārtraukti trīs reizes pēc kārtas. Attiecīgā disciplinārsoda izpildi kontrolē un uzskaiti veic vienības komandiera (priekšnieka) norīkota amatpersona.

(4) Ierobežojums atstāt dienesta vietu tiek izpildīts pēc tam, kad komandieris (priekšnieks), kuram ir tiesības šo disciplinārsodu uzlikt, nosaka laiku, kad sodītajam kareivim katru dienu jāatrodas dienesta vietā, un kārtību, kādā viņš drīkst to atstāt (parasti no vakara atsauces līdz rīta celšanās laikam), kā arī laiku, kad viņam jāatrodas savā deklarētajā dzīvesvietā vai citā noteiktā vietā. Šī disciplinārsoda laikā kareivju sastāva karavīrs nedrīkst apmeklēt sabiedriskās atpūtas vietas.

(5) Stingrā uzraudzība ir speciāls dienesta režīms, kura laikā karavīrs veic pienākumus komandiera vai viņa norīkotas personas tiešā uzraudzībā. Stingrās uzraudzības laikā uz karavīru attiecināms ierobežojums atstāt dienesta vietu.

(6) Ikviens šajā likumā noteiktais disciplinārsods, kas uzlikts karavīram vai zemessargam, ir spēkā, kamēr to neatceļ vai kamēr nav beidzies šā likuma 27. panta pirmajā, otrajā un trešajā daļā minētais termiņš.

27. pants. Disciplinārsoda spēkā esamība

(1) Disciplinārsods (izņemot pazemināšanu amatā vai atvaļināšanu no dienesta pirms noteiktā laika) profesionālā dienesta karavīram ir spēkā sešus mēnešus no soda uzlikšanas dienas. Ja šajā laikā karavīrs izdarījis jaunu pārkāpumu, iepriekšējā disciplinārsoda laiks tiek pagarināts līdz jaunā soda termiņa beigām, ja iepriekšējais sods nav atcelts agrāk.

(2) Disciplinārsods (izņemot pazemināšanu amatā vai izslēgšanu no Zemessardzes) zemessargam ir spēkā sešus mēnešus no soda uzlikšanas dienas. Ja šajā laikā zemessargs izdarījis jaunu pārkāpumu, iepriekšējā disciplinārsoda laiks tiek pagarināts līdz jaunā soda termiņa beigām, ja iepriekšējais sods nav atcelts agrāk.

(3) Profesionālā dienesta karavīru vai zemessargu, kurš pazemināts amatā, var atjaunot iepriekšējā amatā ne agrāk kā pēc gada.

(4) Komandieris (priekšnieks), kas uzlicis disciplinārsodu, vai sodītā karavīra vai zemessarga tiešie komandieri (priekšnieki), kuru disciplinārā vara ir augstāka par sodu uzliktā komandiera (priekšnieka) disciplināro varu, var atcelt disciplinārsodu. Attiecīgais komandieris (priekšnieks) ar rakstisku pavēli var atcelt disciplinārsodu pirms termiņa (bet ne agrāk kā 60 dienas pēc disciplinārsoda uzlikšanas), ja ir pārliecināts, ka karavīrs vai zemessargs ir apzinājies uzlikto sodu un tas viņu ietekmējis, un sodītais karavīrs vai zemessargs ar savu uzvedību pierādījis, ka ir labojies.

(5) Sodītajam karavīram vai zemessargam par disciplinārsoda atcelšanu paziņo tādā pašā kārtībā kā par soda uzlikšanu. Ja sods nav atcelts pirms termiņa, sodītajam karavīram vai zemessargam paziņo par soda termiņa izbeigšanos.

28. pants. Disciplinārsodu uzskaites kārtība

(1) Disciplinārsodu uzskaiti karavīra personas lietā un automatizētajā personālsastāva uzskaites sistēmā veic Nacionālo bruņoto spēku vienības personāla struktūrvienība, kurā glabājas karavīra personas lieta. Ja karavīrs uz laiku pārvietots uz civilu valsts iestādi, valsts drošības iestādi vai norīkots uz Eiropas Savienības institūciju, disciplinārsodu uzskaiti karavīra personas lietā veic attiecīgās institūcijas personāla struktūrvienība, kurā glabājas karavīra personas lieta.

(2) Disciplinārsodu uzskaiti zemessarga personas lietā un automatizētajā personālsastāva uzskaites sistēmā veic Nacionālo bruņoto spēku vienības personāla struktūrvienība, kurā glabājas zemessarga personas lieta.

(3) Ja karavīram vai zemessargam uzliktais disciplinārsods ir atcelts, karavīra vai zemessarga personas lietā un automatizētajā personālsastāva uzskaites sistēmā izdara atzīmi, kad un kāda amatpersona to veikusi. Ja sods netiek atcelts, karavīra vai zemessarga personas lietā un automatizētajā personālsastāva uzskaites sistēmā izdara atzīmi par soda termiņa izbeigšanos.

(4) Vienības komandieris (priekšnieks) pakļautajā štābā un apakšvienībās ne retāk kā divas reizes gadā pārbauda personālsastāva sodīšanas atbildību un sodu atbildību noteiktajām prasībām un izdara par to attiecīgus ierakstus karavīra vai zemessarga personas lietā.

(5) Augstākais komandieris (priekšnieks) personālsastāva sodīšanas atbildību un uzskaiti padotībā esošajās vienībās (apakšvienībās) pārbauda periodiski, bet ne retāk kā reizi gadā.

(6) Inspekciju pārbaudēs personālsastāva sodīšanas atbilstību un uzskaiti pārbauda inspekcijas (pārbaudes) priekšnieks vai viņa noteiktā amatpersona.

(7) Katru karavīru vai zemessargu vismaz reizi gadā iepazīstina ar karavīra vai zemessarga personas lietā un automatizētajā personālsastāva uzskaites sistēmā izdarītajiem ierakstiem. Karavīrs vai zemessargs personas lietā ar parakstu apliecina, ka ir iepazinies ar minētajiem ierakstiem.

Ministru prezidenta biedrs,
aizsardzības ministrs

Artis Pabriks

Valsts sekretārs

Jānis Garisons